

ادب الاختلاف في الاسلام (۲۰۰۱) الدكتور طه جابر الفياض العلوانی. كتاب الامه. قطر. الطبعه

الاولی

خلاصه / ترجمه از مسعود صادقی

masoudsadeghi.blog.ir

همچنانکه اختلاف زبان ها و رنگ ها و مظاهر خلقت ما آیه ای از آیات خداوندی است پس اختلاف مدارک و عقول و محصول این اختلافات نیز نشانه ای از نشانه های بالغه الهی است (۲۶).

اختلاف این امت کاملاً طبیعی است و البته تا وقتی که از حد به در نرود بسیار پرفایده است (۲۶).

بعضی از فوائد اختلاف مطلوب:

- ۱) در صورت صادقانه بودن نیت، به ذهن اجازه می دهد همه احتمالاتی که به دلیلی از دلایل رهنمون می شود را شناسایی کند
- ۲) اختلاف، ورزش اذهان و بارورسازی اندیشه هاست
- ۳) تعدد راه حل ها برای یافتن راه حل مناسب (۲۷)

انواع اختلاف از حیث انگیزشی:

- ۱) اختلاف ناشی از هوای نفس که همه اشکال آن مذموم و محکوم است و محصول دانشی لست که برای اغراض شخصی باشد.
- ۲) اختلاف مبتنی بر حق. مثل مخالفت مومن با مشرک یا منافق و یا ملحد و..
- ۳) اختلاف دوگانه ای که هم می تواند شایسته ستایش باشد و هم نکوهش. مثل اختلاف در احکام فقهی جزئی مثل جهر آمین و خوب یا بد بودن آن مبتنی بر ... (۲۸-۳۱)

روش های خارجی برای فهم هوس آلود بودن افکار:

(۱) متناقض بودن با کتاب و سنت

(۲) تنافیر با عقل سلیم

روش های داخلی و درونی

این روش با تامل و تدبر در مصدر افکار محقق می شود. اینکه چرا فرد این را اتخاذ نموده است و شرایط محیطی چه تاثیری بر صاحب فکر نهاده و اینکه با تغییر این شرایط چقدر فکرش ثابت می ماند؟ آیا تحت تاثیر احساسات است و یا نه؟ (۲۹-۳۰)

تاویل به معنای اخذ معنایی که ورای ظاهر لفظ است بر سه نوع است:

(۱) تاویل قریب

(۲) تاویل بعید

(۳) تاویل مستبعد (۳۹-۴۰)

اختلافات اصحاب بعد از پیامبر:

اختلاف بر سر مرگ نبی (ص)

اولین اختلاف اصحاب در اسلام بر سر حقیقت مرگ پیامبر بود. عمر معتقد بود که پیامبر رحلت ننموده و این از القائنات منافقین است و شمشیر کشید و.. تا اینکه ابوبکر آمد و گفت: انک میت و انهم میتون (زمر. ۳۰). عمر گفت: گویی تا امروز هرگز این ایه را نخوانده بودم و شمشیرش را در نیام برد. بعدها عمر به ابن عباس گفت که آیه کذلک جعلناکم امه وسطا لتکونوا شهداء علی الناس و یکون الرسول علیکم شهیدا (بقره. ۱۴۳) او را به اشتباه انداخته که پیامبر شاهد اعمال خواهد ماند (۵۳-۵۲).

اختلاف بر سر دفن نبی (۵۴)

اختلاف بر سر خلافت (۵۴)

اختلاف بر سر جنگ با کسانی که زکات نمی دادند (۵۹)

اختلاف در مسائل فقهی

ابابکر به همگان بصورت یکسان عطا می کرد و عمر قائل به تفاوت بود (۶۲)

بین ابابکر و عمر در کثیری از مسائل فقهی اختلاف وجود داشت (۶۳)

از سیاست های عمر این بود که اجازه ندهد تا صحابه اعم از مهاجر و انصار در خارج از مدینه اقامت
گزینند (۷۳)

در مذهب ظاهریه تقلید حرام است و هر کس باید بنا بر اجتهادش عمل کند (۱۰۱)